یادی شکۆی کۆچی دوایی گەورە بیرمەندی کورد مامۆستا (مەسعوود محەمەد) ... هەڵۆ بەرزنجەیی

یادی شکۆی کۆچی دوایی گەورە بیرمەندی کورد مامۆستا (مەسعوود محەمەد) ...
لە فۆڕمی – گازندەیی و سکاڵایەک– دا

ئەمڕۆ ئیمەش لە بەردەم شکۆی یادی مەرگی بیرمەندێکی کورداین... کە زیاتر لە نیو سەدە بە تاقی تەنیا، لە هەلومەرجێکی هەجگار ئاڵۆز و سەختی ڕۆژگاری ململانێ سەخت و ڕادیکالەکان دا. لەدەڤەرێکی پڕ لە کێشمەکێشی خوێناوی و لە نێو فەزایەکی دواکەوتووی بەجێماوی هەژاردا، تەنیا بە خۆیی و قەڵەم و باوەڕ و فیکرییەوە، لە مەیدانی کایەکانی مەعریفە و ڕۆشنبیریی و زمان و نووسینی کوردیدا، تاکە شۆڕەسوارێکی بێ ڕکەبەری گۆڕەپانەکە بوو.
بیرمەندێک تەنیا باڵ دەجەنگا دژ بە لەشکرێکی بە فە□□ ، لە خوێنەوارو خاوەن بڕوانامە و قەڵەم بەدەست،لە ناحەزانی سەر لەشێواوی و دواکەوتوویی لاسایکەرەوە و ڕاسپێردراوی ئێرە و ئەوێ...
بیرمەندێک مەیدانی شەڕی بە مانای – ململانێی ئەقلانی و شارستانییە دوور لە زەبروزەنگەکەی – لە گەڵ ئەوانیتردا بە خۆی دیاری کرد بوو. بەڵام چ کەسێ نەبوو لەو لەشکرەی ئاماژەمان پێدا، بە بوێرییەوە بێت و بچێتە مەیدانەوە و زۆرانبازی لەگەڵ قەڵەم و هزری بکات... لە خۆ ڕابفەرمووە و بە و ئەم بیرمەندە ڕاپێچێتە سەر شانۆ و بە دیاکەکی بابەتی تاووتوێی پرسە گرنگەکانی نێو پانتایی سیاسەت و ڕۆشنبیری و فیکری ئەو ڕۆژگارەی لەتەکدا بکات.
بیرمەندێک لە هەر پێگە و مەقام و شوێنێکدا بوو بێت، بە شەرم و کڕکردن لە کەس و دەسەڵاتێک ، ئەوەی زادەی هەق و ڕاستی و کوردایەتی بووبێت، و ویستبێتی هەرچییەکی تر بڵێ، وتوویەتی و نووسیویەتی بێ پەروا لە بەرزترین فۆڕمی داڕشتن و بە هەناسەیەکی پڕ لە خاکەڕایی و زۆر بابەتی و واقیعییەوە پێشکەشی کردووین.

ئەم بیرمەندە گەورە مامۆستا (مەسعوود محەمەد) ە (١٩١٩ ـ ٢٠٠٢) ، کە بارستایی کەسایەتی فیکری بارتەقای بابەتگەلێکی چەوپەی تژی لە

پرسی گەورە و پیرۆز لە بوونی مرۆق و بەها جوانەکانە، لە ڕەهەندێکی قووڵ و فراوانی خزمەتی کوردبوون دا.
مامۆستا مەسعوود بە کتێبە فیکرییەکانی، ناو و پێگەیەی گەورە و سەرەشقی بە ترۆپک و پانتایی و درێژایی « هزر و مێژوو و جوگرافیا و کۆمەڵایەتی و فەرهەنگی» کوردبوون دا ، نەخش بووە.
ئەم بیرمەندە تا لە ژیاندا بوو، جگە لە داتاشینی تۆمەت و جوێنی بازاڕی و هەڵبەستی درۆ و دەلەسە و نامەردەتی حیز بە خاڵی خۆی فێرە! و دژایەتی کوێرانە و بایکۆتی نەزانانە و هەموو شێوازە ناشیرینەکانی تری دژایەتی، هیچی تری لە زۆربەی هەرە زۆری هاو قەڵەم و هاو ڕۆشنبیر و هاو سەردەمەکانی خۆیەوە نەچنییەوە.
سیاسییەکانیش لەگەڵیدا وەک پێویست بە مروەت نەبوون. ئەم بەرە سەرلێشێواو و ناحەزە چەندی بۆیان بکرایە با، ڕووی لاپەڕە ڕووزەردەکانیان ڕەش دەکردەوە، بە جوێن و باسی نزم و پووچ و بریندارکردنی کەسی مامۆستا مەسعوود.
ئەوە بڕگەیەکی خەمناکی چیرۆکی دوێنێمانە ، دەی ئەوەتا ئێستا لە سایەی دەسەڵات و توانای خۆیی خۆمانەوە، چ بایەخدانێک بەم بیرمەند و کەسە سیمبۆلییەکانی تری مێژوومان نییە… هەر ئەوانە لە بەرچاو و ڕێز لێگیراون!، کە چوونەتە ژێر چەتری حیزب و لایەنێکەوە و خۆیان چەمەلەخی شوێنێک کردووە. لەم پرۆسەیەشدا ڕێوی کراوەتە شێر و خراپ بە باش و..هتد.
هیچ کام لە ئێمە هیچ شەقامێکی سەرەکی و ناوەندی پێشکەوتووی جیهانی نەدی، بە پەیکەری بیرمەند و ئەدیب و هونەرمەندەکانی نەڕازابێتەوە. لە شارێکی وەک بەرلین دا ، ناوی گۆتە بەسەر زیاتر لە 55 شوێن لە شەقام و قوتابخانەوەیە و بگرە شانۆ و پەیمانگا گەورە گەورەی فەرمی و نافەرمی بە ناوی گۆتەوە هەیە. کەچی وەک دەزانین ناوی مامۆستا لە شارەکەی خۆی و ناو بنەماڵە رۆشنبیرەکەی خۆی ، شاری کۆیەی ئازیزی مەڵبەندی ڕۆشنبیریی و هونەر !کۆتەڵ و پەیکەرە بە گەورە زانا و فەیلەسووف و بیرمەند مەسعوود محەمەد بەرچاو ناکەوێت.!..
ئای چ ئەفسوسە ئەم دنیای ئەقڵەت و سیاسەت و دەسەڵاتی کوردییە!؟
ئای چەند ئازاربەخشە کوردبوون لەسایەی دەسەڵاتێکی بێ ئاگا و نابەرپرس و دوور لە هەستی کوردبوون دا . برالە داخە تۆ پێت سەیر و سەمەرە و جێی پرسیار نییە، مەیدانی قەزافی و جەواهیری و شەقامی فڵان و فیسار لە کوردستان هەبێ، کەچی وەک ئەوەی زانکۆ و پەیمانگا و ناوەندی تایبەتی بە ناوی مەسعوود محەمەدە نییە، کوچە و کۆڵانێکیش بەرچاو ناکەوێت، تابلۆی ناوی ئەم بیرمەندەی لەسەر بێت…. !!

ئەرێ تۆش ناپرسی بە سیاسەتی دەسەڵاتی کوردی هێندە بێ مروەت و قەزەون و چاو قایم و زات کوێرە؟!. چۆن دەتوانێ و بە چ ڕوویەکەوە نکۆڵی لە هەڵاتن و ئاوابوونی خۆر بکات؟!..وەک ئەوەی ناو و بەرهەم و هزری مەسعوود محەمەد پەردەپۆش دەکات. ئاخر فەرامۆشکردنی هزر و قەڵەمێکی وەک مەسعوود محەمەد، واتە بەهەند وەرنەگرتنی تێکڕای فیکر و ڕۆشنبیریی و مەعریفەی کوردی. ئەمەش واتە نادیدە گرتنی چیای پیرەمەگروون و لوتکەی حەسارەستی نیشتمان.{ ٣ بەرگ نوسین لەسەر حاجی قادر و ٣ بەرگ لەسەر مرۆڤ و دەوروبەر و ٢ کتێب لەسەر نالی و چەندان بەرهەمی تری ناوازە و بەنرخ لەسەر زمان و فیکر… هتد}، چۆن نرخیان بۆ دانانرێت و لە بیر دەکرێن؟!..دە پێم ناڵێن چۆن و لە چ زەمینەیەکدا دەتوانرێ ئەم خەرمانە لە فیکر و فەلسەفە و مەعریفە وەلا بنرێ و بازی بەسەردا بدرێت؟!..

هەقی خۆمانە بپرسین ئەم کەمتەرخەمی و کەماسییە چ مانایەکی هەیە و چ پەیامێکی ترسناکی لە خۆ گرتووە؟! داخۆ ڕەوای هەقە دەسەڵاتێکی خۆیی لەشکرێ قەڵەم بەدەست و هەزاران دەستگای میدیایی زەبەلاح، مەرگی کەڵە بیرمەندێکی کورد جێی بایەخیان نییە؟!…

بیرمەندێک بە هەموو پێوەرێک بە بیرکردنەوەی قووڵ و نووسینی بەپێز و چڕوپڕ و زمانێکی بێ هاوتا لە دەربڕین و داڕشتن دا، جێدەستی تاقانەی بە سەرلەبەری مێژووی نیو سەدەی ڕابووردووی فەرهەنگ و نووسینمانەوە هەیە. کارێکی لەم چەشنە چەند نیشانەی بێباکی و گەلەتیی و لە خۆبایی بوونە، دە هێندە بەڵگەی نەزانی و ناکارامەیی و نادڵسۆزیی و خۆکوژیشە.

ئاخر مامۆستایەک بتوانێ بە زەبری قەڵەمێکی ڕووت و بێ پشت و پەناو بێکەس، ئەم هەموو خزمەتە بکات و شەڕی ئەو بەرەیەکی فراوانە بکات و بەرگری لە چەمکی « کوردبوون» و بەهای « مرۆڤ» بکات، کە بەخۆڕایی و ترسنۆکانە دەیان سەپاند بەسەریدا، دەبێ چ مرۆڤێک بوو بێت؟!.. چەند متمانەت و باوەڕی بە خۆی هەبوو بێت.تا چ ئەندازیەک پشت ئەستوور و بەهێز بوو بێت، بە قەناعەتە فیکریی و فەلسەفییەکانی؟!. چەند خۆی بە ڕاست زانیبێت… حیکمەت و زرنگی ئەو هەڵوێستە، ئەوە ڕۆژگاری ئەمڕۆ دەری خست ، کێ ڕاست و کێ سەرگەردان و دوای کڵاوی بابردوو کەوت بوو.

هەرچۆنێک بێت، مەسعوود محەمەد حەزی لە چەلەحانە و وتی و چیرۆکە بێزراوەکانی شیر لە داپیرە و ئاستی نزمی بازاڕی هەلاهەلاکراوی رۆشنبیریی کوردی نەبوو. گەر شەڕیشی پێ فرۆشرا بێت، بێدەنگی هەڵبژاردووە. یاخود زۆر بەدەگمەن بە ئەدەبێکی بەرزەوە وەڵامی داوەتەوە.

ئەو تەنیا یەک شەڕی بە ئاشکرا دەکرد و سەنگەرێکی هەڵبژارد بە

ش□□ک□ی ، کە ڕەهەندی داکۆکی کردنەکەی و بەرەکەی بۆ خێر و خۆشی گشتی بێت، بۆ توانەوەی شەختە و هەڵتەکاندنی دۆگماکان بێت، بۆ ژیانێک بێت مر□ق ل□سەر گۆی زەوی سەروەر بێت، نەک زەلیل و کۆیلە، مر□ق □□فتارە خراپەکانی کەمکاتەوە و تای تەرازووی چاکەی قورس بکات...

سەدەی بیستەم، ئەگەر کورد ژیانێکی گرتبێ، ئەوە مەسعوود محەمەد لەدایک بووە. ئەم بیرمەندە ئەگەر هەموو شتێکیشی نەوتبێ !، هێندە بەرهەم و نووسینی شاکاری دوای خۆی بۆ بەجێهێشتووین، پڕن لە وەڵامی پرسیارە هەستیار و مەتەڵ ئاساکان . ئەو پرسیارانەی خوێنەر ناچار دەکەن، ئەقڵ و مێشکی بۆ بخاتە کار، ئەو پرسیارانەی پێویستە بە تێڕامان و بیرکردنەوە ئیستیان لەسەر بکرێ. هاوکاتیش مامۆستا بە وەڵامدنەوەی پرسیارە ئالۆزەکان و کردنەوەی گرێکوێرەکان، چرایەکی ڕووناکی داگیرسان بۆ ڕامال□ینی تاریکی و کەم کردنەوەی نەزانی و پاراستنی بەهای پیرۆز و داهێنەرانەی مر□ق و تەختکردن و گوڵڕێژکردنی ڕێگای ژیانێکی شایستەی ناواخن تێر بە ئازادی و پێشکەوتن و زانیاری و حەسانەوەی بە ڕوومەت.

بە درێژایی بیرکردنەوە و نووسین، مەسعوود محەمەد هەوڵ و ت□قلایەکانی بۆ ڕاستکردنەوەی هەڵە و ڕۆشنبیرکردنی جەماوەری چەواشەکراو و بەگژداچوونەوەی درۆ و دەلەسە و بێ مانایی و هەڵبڕینی دەستی قیتۆ بەرامبەر بە ناڕاستی و ستەمەکان بووە، بە دروشمی گیان و پرنسیپ و ئاگایی بەرز و بە فۆڕمی ڕاستی و هەق ویستن و خۆشەویستی مر□ق□و□.لەم هاوکێشە و ڕووبەرەشدا، بەشە گەورەکەی پەند و وانە و ئامۆژگارییەکانی بۆ ڕۆڵە نەوجەوانەکانی نەتەوەکەی خۆی بووە.

ڕاستییەک هەیە سەرووی هەموو باسەکان دەکەوێتەوە. ئەویش بریتییە لە وەی مەرج نییە من هاوباوەڕی هەر کەسێک بم و کتومت وەک یەک بیر بکەینەوە،. ئاخر بیرمەندێک دەڵێ:(گەر دووان وەک یەک بیریان کردەوە، یەکێکیان زیادەیە) بەڵام زۆر گرنگە چاوپۆشی لە هەقیقەت راستی نەکرێ و بەشە هەقی ئەو کەسەی جیاواز لە تۆ بیر دەکاتەوە بپارێزرێ. ناحەزە فیکرییەکانی مەسعوود محەمەد تاک و تەرایەکی ڕێزداریان لێ دەرچێ، سەرپاکیان هێندە زاڵم و جەللادی سەر گیان و ئازادی بیر و هزر و فکربوون، بە ژەهری ئایدۆلۆژیاکەی خۆیان، مافی مەسعوود محەمەدی بیرمەندیان بە ئاشکرا زەوت دەکرد. هەرچەند لەگەڵ ئەوەی ئەوانە سەردەمێکی زۆر خاوەنی هێز و دەسەڵات بوون، لێ بە هەموو هەوڵ و چەواشەکاری و پلانگێڕیی و کڵا بازییانەوە، نەیان توانی بارستایی و قەبارەی کاریگەرێتی و هێز و گەورەی مەسعوود محەمەد بسڕنەوە.

بۆ ئەم یادی 18 سا□ □ت□پ□ڕبوونە بەسەر کۆچی دوایـیدا، مامۆستا مەسعوود محەمەد دا ، مەڵۆیەکتان لەخەرمانی بیر و نووسـینـینە ڕ□ نگینـەکانی تێهەڵکێش کردووە.

1.4.2020.

هەڵۆ بەرزنجەیی